

Kunnanhallituksen vastaukset arviointikertomuksen 2022 kysymyksiin KH 31.7.2023

Kunnanhallitus valmistelee vastauksensa arviointikertomuksen kysymyksiin, huomioihin ja ehdotuksiin. Osa kysymyksistä lähetetään asiantuntijalautakuntien käsiteltäviksi. Kunnanhallitus valmistelee asiasta päätöspykälän.

3.2 Olennaiset kuntakonserniin kuuluvat ja muut olennaiset omistukset

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty ja aiotaan ryhtyä Kiinteistö Oy Toivakanhakan talouden tervehdyttämiseksi?

Koy Hakan hallitukselta on omistajaohjauksella edellytetty taloutta tervehdyttävien toimenpiteiden suunnitelma ja sen välitön täytäntöönpano. Edellytyksenä on pidemmän aikavälin kiinteistöstrategian tekeminen. Yhtiön hallitus on toimittanut kesän 2023 aikana tietoa talouden tervehdyttämisen suunnitelmistaan. Valtuuston (2023) avustuspäätös on itsessään velvoittava. Kunnanhallitus tiivistää yhteydenpitoa ja omistajaohjaustaan yhtiön suuntaan syksyn 2023 aikana, perehtymällä yhtiön tekemään strategiatyöhön. Aiempaa kattavammasta tiedonvaihdosta ja mahdollisesta omistajaohjauksen tiivistämisestä käydään keskustelua hallitusten tapaamisessa.

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä kaukolämpöverkon kannattavan laajentamisen mahdollistamiseksi?

Kunnanhallitus vastaa omistajaohjauksesta ja edellyttää tytäryhtiöltään pitämään yllä hyvää reagointikykyä mahdollisten uusien asiakkaiden solmimiseen. Tytäryhtiöltä edellytetään hyvää taloudenhallintaa ja investointikykyä ylläpitoa. Itseisarvona ei ole lämpöverkon laajentaminen vaan kysymyksessäkin todettu kannattava lämpöliiketoiminnan harjoittaminen ja kunnan keskeisessä palvelutuotannossa olevien kiinteistöjen lämmitystarpeisiin vastaaminen kaikissa olosuhteissa.

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä sairaanhoitopiirin alijäämien kattamisesta johtuvan Toivakan valtionosuuksien pysyvän leikkaantumisen minimoimiseksi?

Toivakan kunta pyrkii valvomaan etuaan valtionosuuksien uudelleen jakautumisen vaiheessa kaikin mahdollisin keinoin. Sairaanhoitopiirin alijäämien kattamisen keinoissa Toivakka liittyy muiden kuntien kanssa negatiivisia vaikutuksien lieventävien toimien toteuttamiseen. Toivakka ei yksinään saa aikaan tarvittavia vaikutuksia, vaan toimet ovat yhteistä edunvalvontaa ja muiden omistajakuntien kanssa suoritettavaa koordinoitua omistajaohjausta. Kunnanhallitus ohjeistaa kunnanjohtajaa ja kuntaa edustavia luottamushenkilöitä ajantasaisen edunvalvonnan ja omistajaohjauksen suorittamiseen.

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä Keski-Suomen Verkkoholding Oy:n mahdollisen arvostusriskin selvittämiseksi ja minimoimiseksi?

Kunnanhallitus ei näe syytä selvittää tarkemmin tilinpäätöksessä esitettyjen osakkeiden arvostusta. Osakkeiden arvon tarkempi selvittäminen vaatisi huomattavan selvitystyön teettämistä ja silloinkin arvon määrittäminen jäisi kohtuullisen laaja tulkinnanvaraisuus. Yhtiön osakkeiden arvoa voidaan hahmottaa yrityksen koko osakekannasta tehtyjen arvonnäytysten ja mahdollisten ostotarjousten kautta saatujen arvostusten pohjalta. Kunnanhallituksen käsitys on, että tilinpäätöksessä esitetty arvostus on riittävän realistinen, eikä kunnalle ole toimitettu tarkempaa näyttöä arvostusriskistä tai sen syistä. Kunnanhallitus yhtyy käsitykseen, että osakkeiden arvostukseen saattaa sisältyä arvostusriskiä ja pitää siksi yllä mahdollisimman ajantasaista tilannekuvaa ko omistuksestaan.

3.3 Kuntastrategian toteutuminen

Kuntastrategian 2018-2021 mittarit ja tulokset. Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä, jotta kuntastrategian toimenpiteet, tavoitteet ja mittarit tarkistetaan ja täydennetään viimeistään vuoden 2024 talousarvion hyväksymisen yhteydessä?

Kunnanhallitus toteaa että asetettuja tavoitteita tulee arvioida vaikka mittareissa olisi muutoksia tai niitä olisi poistunut. Tilinpäätöksen arviot ovat perustuneet arvioinnin ajankohtana saatavilla olleeseen tietoon ja asioiden tilasta tuolloin muodostettuun käsitykseen. Arviointikertomuksessa on esitetty kohdittain 1-6 arvio, että pääsääntöisesti tavoitteet eivät ole toteutuneet. Erityisesti kritiikki kohdistuu arvioinnin toteuttamiseen ja sen luotettavuuteen. Arviointikertomuksen havaintoja voidaan hyödyntää tavoitteiden ja mittariston tarkistamisessa 2024 talousarvioon.

Elämänlaadun tai tyytyväisyyden sekä vastaavien, yksilöiden subjektiivisten kokemusten, mittaamiseen valmistellaan kuntalaiskysely tai vastaava havainnointi. Kartoitetaan mahdollisuutta opinnäytetyön tilaamiseen tavoitteiden mittaamiseksi. Muiden mittareiden osalta pitäydytään yhteiskunnasta kerättävissä laajemmin vertailukelpoisissa tietokannoissa ja aineistoissa. Joidenkin tavoitteiden toteutumista voidaan myös lähestyä käyttäen laatuprosessien tapaan itsearviointin keinoja. Strategisten tavoitteiden toteutumisen arvioinnin metodit tarkistetaan ja pyydetään niistä näkemyksiä myös asiantuntijalautakunnittain. Mainittujen kuntastrategian toimenpiteiden osalta hallitus ei näe syytä erilliseen tarkasteluun, koska ne voidaan käsittää operatiivisiksi talousarvion mukaisiksi palveluiksi ja investoinneiksi.

3.4 Sisäinen valvonta ja riskienhallinta

Tarkastuslautakunta kysyy, miten toimielimet ovat käsitelleet sisäisen tarkastuksen raporttinsa, mitä sisäisissä tarkastuksissa on havaittu ja mihin toimenpiteisiin niiden takia on ryhdytty tai ollaan ryhtymässä?

Kunnanhallitus pyytää eri toimielimiltä vastauksen tähän arviointikertomuksen kysymykseen. Kunnanhallitus on käsitellyt sisäistä tarkastusta 13.12.2022 kokouksessaan ja päätöksensä merkinnyt tiedoksi sisäisten tarkastajien raportin (kh: pj kysymys mitä tähän lisätään?)

Mihin toimenpiteisiin on ryhdytty tai aiotaan ryhtyä strategisten tavoitteiden saavuttamista ja toiminnan jatkuvuutta uhkaavien riskien, kuten kasvutavoitteiden, korkojen nousun, henkilöriskien sekä energian hinnan ja energian saatavuuden haitallisten vaikutusten minimoimiseksi?

Kunnanhallitus katsoo, että nykyiset kasvutavoitteet eivät ole itsessään kunnalle uhka tai riski. Kunnan nykyisten palveluiden mitoitus (tilat/resurssit) joustavat tarvittaessa asetettuihin kasvutavoitteisiin. Tavoitteet eivät ole nykyisellään myöskään alimitoitettut. Korkojen nousun haitallisia vaikutuksia taloudelle pyritään minimoimaan järkevällä lainasalkun hoidolla ja uuden vieraanpääoman määrän minimoimisella. Henkilöstöriskit pyritään minimoimaan laadukkaalla henkilöstöpolitiikalla ja hyvällä johtamisella. Kallistuvaan energiaan on reagoitu energiasopimusten päivityksillä ja energiahankintojen suunnittelulla. Energian saatavuuden varmistamisen toimenä on kuntakonsernin hankintojen oikea-aikaisuus niin, että lämpöön, energiaan ja veteen liittyvät prosessit pystytään varmistamaan.

3.5 Kunnanhallitus

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä strategisen otteen vahvistamiseksi, strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi?

Kunnanhallitus arvioi toimintatapaansa ja vahvistaa edelleen strategisen johtajuuden otettaan. Kunnanhallitus ottaa syksyllä 2023 tavoitteekseen ohjata omaa toimintaansa asioiden valmistelusta toimeenpanoon saakka havainnoiden strategisen johtamisensa toteutumista. Kunnanhallitus arvioi toimintaansa vuosittain ja kehittää siinä havaitsemiaan puutteita. Strategisten tavoitteiden saavuttaminen ja kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen arvioidaan vuosittain valtuustossa.

3.7 Sivistystoimi

Tarkastuslautakunta kysyy, miten aiotaan turvata Kankaisten kyläkoulun toimintaedellytykset ja toiminnan jatkuminen?

Kysymys lähetetään sivistys- ja hyvinvointilautakunnan käsiteltäväksi.

3.8 Ympäristötoimi

Tarkastuslautakunta kysyy, mikä osa tavoitteista jäi toteutumatta, kun tavoitteet toteutuivat raportoidun mukaan kokonaisuutena hyvin?

Kysymys lähetetään kuntaympäristölautakunnan käsiteltäväksi.

3.9. Tekninen toimi

Tarkastuslautakunta ehdottaa vesihuoltolaitoksen talouden tasapainottamissuunnitelman päivittämistä.

Kysymys lähetetään kuntaympäristölautakunnan käsiteltäväksi.

3.10. Investoinnit

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä investointien perustelemisen, suunnittelun, toteutuksen ja tavoitteiden saavuttamisen tehostamiseksi? Mihin toimenpiteisiin aiotaan ryhtyä aiempien investointien saamatta jääneiden hyötyjen saavuttamiseksi.

Investointien perusteleminen talousarviokirjassa vaihtelee. Suurimpia investointeja on perusteltu erikseen. Päätöksentekoprosesseissa investointeja perustellaan säännön mukaisesti. Investointien perustelulle voidaan etsiä talousarviossa nykyistä selvempi muoto. Toteutuksen ja tavoitteiden seuranta ovat jo oleellinen osa talousarvio- ja tilinpäätösprosesseja.

Investointien hyödyt on laaja käsite. Voidaan arvioida investoinnin kannattavuutta tai tuottoa. Kysymyksessä tarkemmin mainitut tontit on suoritettu investointi ja nyt niitä markkinoidaan myyntitarkoituksessa. Isommista tonttikokonaisuuksista Leppärannan asemakaavan tontit ovat investointina vielä keskeneräinen ja tulevien vuosien potentiaali. Kankaisten tontit koulun läheisyydessä ovat myynnissä. Myytävänä oleviin tontteihin on kohdennettu huomattavia ja jatkuvia

markkinointiponnisteluja. Kankaisten koulua vuokrakiinteistönä ei itsessään ole käsitelty investointina vaan palvelutuotantoon tarvittavana tilajärjestelynä.

Saamatta jääneet hyödyt tai pelot hukkainvestoinneista eivät ole myynnillisiä argumentteja. Kunnanhallitus arvioi vuosittain maankäytön suunnitelmiaan ja olemassa olevaa tonttivarantoa. Kunnan markkinointitoimien tehostaminen vastaa kysymykseen toimenpiteistä, miten voidaan pyrkiä parempaan tulokseen investointihyödyissä. Tonttivarantoon liittyvien investointien kannattavuutta arvioidaan suorien menojen ja tuottojen suhteessa. Vaikeammin arvioitavia hyötyjä ovat erilaiset välilliset hyödyt, mitkä ovat strategian tavoitteissa päällimmäisiä (väkiluvun-, yritysten-, työpaikkojen-, valtionosuuksien-, verotulojen-lisääntyminen/kasvu). Valtakunnalliset asumisen ja rakentamisen trendit, sekä rahoitusmarkkinat vaikuttavat oleellisesti kunnan vetovoimaisuuteen asuin- ja yrityskuntana. Investointien ajoittamista ja rytmiä tulee harkita niin, ettei syntyisi ongelmia taloudellisen kantokyvyn tai infran teknisen vanhenemisen muodossa. Investointien oikealla mitoittamisella ja ajoittamisen osaamisella voidaan vastata ennakoivasti investointien tehokkuuden ja kannattavuuden vaatimukseen.

3.11 Keski-Suomen tarkastuslautakuntien yhteinen arviointi

Tarkastuslautakunta kysyy, mihin yhdyspintayhteistyöhön aiotaan ryhtyä työllisyyden edistämiseen liittyvien HYTE-indikaattoreiden parantamiseksi?

Miten Keski-Suomen kunnat ja hyvintointialue turvaavat yhdessä osaavan työvoiman pito- ja vetovoiman työhyvinvoinnin keinoin?

Kysymykset lähetetään sivistys- ja hyvinvointilautakunnan käsiteltäväksi. Kunnanhallitus käsittelee myös osaltaan nämä kysymykset saatuaan asiantuntijalautakunnan vastaukset.

3.12 Arviointikertomusten huomioon ottaminen

Kunnanhallitus on tutustunut arviointikertomuksiin ja vastaa siinä esitettyihin kysymyksiin päätöksenteossaan. Ensimmäiset reagoinnit arviointikertomuksen kehittämis ehdotuksiin näkyvät jo talousarvioprosessin valmistelussa.

4.1 – 4.2 Talouden tasapainottamisohjelman toteutuminen

Tarkastuslautakunta katsoo, että alijäämän kattamissuunnitelma ei ole toteutunut suunnitelman mukaisesti ja että voimassa oleva tasapainottamisohjelma ei ole riittävä koska voimassa olevat suunnitelmat eivät riitä kattamaan alijäämää vuoden 2024 loppuun mennessä.

Tarkastuslautakunta esittää, että talouden tasapainotuksen toteutuksen seuranta jatketaan normaalin osavuosisraportoinnin yhteydessä ja samalla arvioidaan vielä toteutumattomien toimenpiteiden realisoitumista suunnitellussa aikataulussa ja että muutokset tehdään talousarvioon ja että vuoden 2024 talousarvio laaditaan kattamaan kertynyt alijäämä.

Kunnanhallitus yhtyy tarkastuslautakunnan huomioon ja seurantatoimenpiteet ovat esitetyn kaltaiset. Tasapainottamisohjelmaa päivitetään talousarvion 2024 yhteydessä.

4.3 Kriisikuntakriteerien täyttyminen

Tarkastuslautakunta katsoo, että pitkään jatkunut kriisikuntakriteerien täyttymisen uhka kattamattoman alijäämän takia syö kunnan mainetta ja vetovoimaa ja siksi alijäämä tulisi kattaa mahdollisimman nopeasti.

Kunnanhallitus kiinnittää huomion asiaan ja pitää huolta alijäämän kattamissuunnitelman ajantasaisuudesta. Kriisikuntakriteerien täyttymisen uhka on valitettavasti useiden kuntien ongelma. Kriteerien täyttymisen uhkan ei katsota vielä syövän mainetta ja vetovoimaa. Käytännön uhkakuvat muodostuvat kilpailukyvyn heikkenemisestä. Mainehaittaa syntyy, mikäli palvelutuotanto heikentyy oleellisesti tai asumisen kustannukset kallistuvat hintakehityksen sekä verojen muodossa.